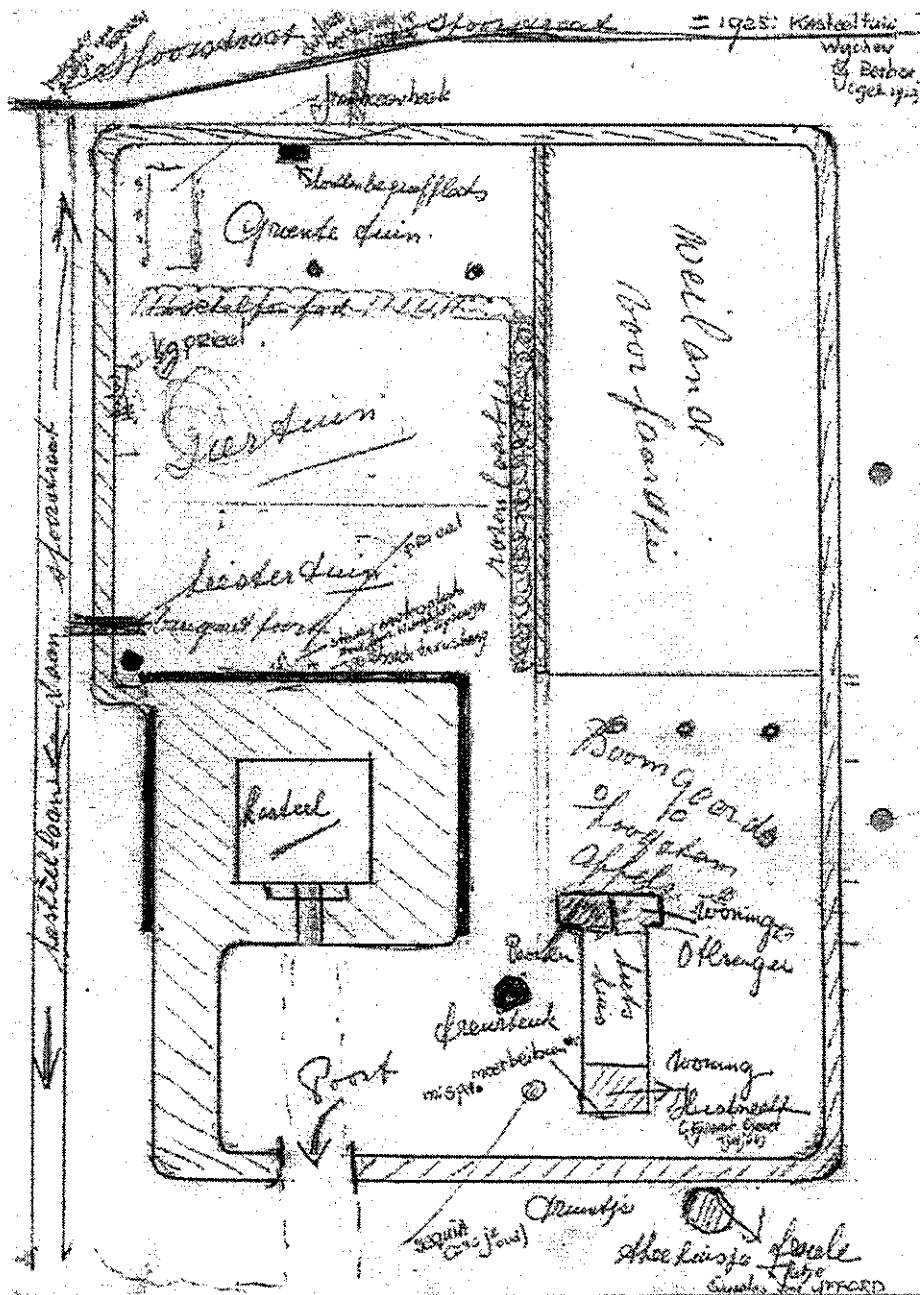

STICHTING VRIENDEN FRANS BLOEMEN

NIEUWSBRIEF

Schets van de kasteeltuin in 1925 door G. Berben

Stichting Vrienden FRANS BLOEMEN

Opgericht 3 oktober 1992.

Doel: in zo breed mogelijke kring de belangstelling voor archeologie bevorderen, waarbij de praktisch continue bewoningsgeschiedenis van Wijchen, centraal staat.

Ledenadministratie:

secretariaat Stichting: Postbus 221, 6600 AE

Wijchen: voor opgave van nieuwe leden, adreswijzigingen en eventuele opzeggingen (vóór 1 december).

ING-Bank nr.: 68.16.38.338

Postbank nr.: 81.26.978

Inhoud

REDACTIONEEL
VAN DE BESTUURSTAFEL
ACTIVITEITEN EN MEDEDELINGEN
EXPOSITIES MUSEUM
DE KASTEELTUIN
CURSUS VERVEN TUUNGROEP
DE KOOP VAN KASTEEL WIJCHEN

Redactie NIEUWSBRIEF

Nelly Goebertus tel.: 024 - 6413180

Herman van Leeuwen tel.: 0487 - 532299

Jacques Rommens tel.: 024 - 6422232

Redactieadres: Diepvoorde 32-02

6605 GW Wijchen; tel.024 - 6422232

MUSEUM KASTEEL WIJCHEN

Kasteellaan 9, 6602 DA Wijchen
Postadres: PB 9000, 6600 HA Wijchen
tel.: 024 - 6424744
fax: 024 - 6492208

OPENINGSTIJDEN:

vrijdag van 11.00 - 17.00 uur

zaterdag / zondag van 13.00 - 17.00 uur

REDACTIONEEL

door Jacques Rommens

Beste Vrienden

NIEUWSBRIEF, jaargang 9, no. 2, juni 2001

Nu de natuur zich in deze maanden weer op zijn mooist tooit via kleur, geur of geluid, staan velen meer dan anders, stil in tuin of bos. Soms het grote geheel belevend dan weer geboeid door een boeiend detail. Ach kijk nou eens daar ! Een prille hofmakerij tussen twee verliefde witte kwikstaartjes aan 'de Meer' ontdekt tijdens het wandelen.

Mede door de inzet van Tom Mulder en Nelly Goebertus lopen de lesbrieven over de Romeinse tijd in ons museum uitstekend. Onze complimenten!

Iets anders. Ondanks al jarenlange bezorging van nieuwsbrieven op het Maas-Waal college, lukt het maar niet jeugdleden o.a. daar te werven.

Misschien moet ons bestuur deze doelgroep eens op een andere manier benaderen.

Wat kunt u in dit zomernummer verwachten ? Het kasteel Wijchen staat met twee artikelen duidelijk centraal. Het ene is een weergave van een interview met de heer G. Berben uit Wijchen. In een ander artikel laat jonkvrouw A.W. Andringa de Kempnaer ons over haar schouder meelesen in haar herschreven 'Gedenkboeken' uit 1918. Betreffende dat deel dat handelt over de beweegredenen om Kasteel Wijchen in 1904 te kopen. De redactie dankt met name de heer Cees Visser (Historische Vereniging Tweestromenland) hartelijk. Hij is het die de redactie onlangs welwillend toestemming gaf dit artikel in onze Nieuwsbrief te publiceren. Rond 1992 reisde hij naar het Rijksarchief Friesland in Leeuwarden af om onderdelen uit de "Gedenkboeken" betreffende Wijchen te kopiëren en als zodanig definitief voor Wijchen te behouden.

Voorts attenderen we u op een komende gezellige filmavond op 23 augustus.

U bent daar van harte welkom ! Zie even verder op. Ontspan u maar lekker de komende tijd, vakantie of niet !

VAN DE BESTUURSTAFEL

door Wim Kattenberg (voorz.)

De grote vakantie staat weer voor de deur. De meesten van ons zullen weer uitzwermen " all over the world". Wat je even achter laat is ons aller Wijchen. En dat is echt niet niks. Bij de opening van de zomerexpositie "Balgoij, door de eeuwen heen..." (1 juni l.l.) heb ik gezegd,

dat als je rijdend door Frankrijk in een folder leest dat er op een bepaalde plek zo'n mooie oude toren te zien is, je er zeker een paar uur voor zou omrijden.
Onbekend maakt onbemind.

Wat mij bij de Opening opviel, staande met een groep Wijchenaren in de Oude Toren te Bagoij (de plek waar de tentoonstelling is opgezet) dat de meesten niet wisten dat die toren er was en ook niet dat die zo oud was. Als je er dan iets over vertelt wordt iedereen nog meer enthousiast.
Toen we dan ook als de Kasteleninfo-groep na afloop nog even napraatten ging het daarover. Het is telkens weer een vreemde ervaring, dat wanneer jezelf twee jaar intensief bent bezig geweest met in dit geval de geschiedenis van een kleine gemeenschap Balgoij, je er achterkomt dat velen van je dorpsgenoten er geen weet van hebben. Natuurlijk betreft dat je zelf ook als het om vele andere zaken gaat in het dorp. Hartverwarmend overigens waren ook de reacties van buiten. In het gastenboek schreef een hele familie uit n.b. West-Grafdijk (N.Holland): " Wij maken de Ridderfietsroute en kijken de ogen uit..."

Functie van de Stichting

Onwillekeurig bracht het mijzelf terug op de vraag, daar ging het toch om nu al weer negen jaar geleden. Wij hebben een Stichting opgericht die een bijdrage wilde leveren aan het cultuurhistorisch herkenbaar maken van de eigen omgeving. Want in de kern gaat het daarom. Recent onderzoek heeft opnieuw aangetoond dat mensen steeds meer belang hechten aan die herkenbaarheid en willen weten waar men woont. Als reden werd ook in dit onderzoek aangegeven dat het te maken heeft met het in allerlei opzichten om ons heen grijpende proces van globalisering. Mensen zoeken een stukje houvast in de eigen leefomgeving en voelen zich daar in toenemende mate verantwoordelijk voor de kwaliteit ervan.

Ik denk nog steeds dat we toendertijd een goed besluit hebben genomen een Stichting op te richten om daarmee een vast punt te hebben. Helaas is het echter wel zo, dat in feite vanaf de oprichting het "ledental" niet echt is gegroeid. We blijven schommelen om de 200. Ik zou iedereen willen vragen anderen aan te zetten lid te worden. Als je

anderen vertelt wat de Stichting zo al doet en wat je er zelf aan kunt hebben o.a. nieuwsbrief, lezingen en excursies, werkt dat het beste.

We gaan namelijk weer het nodige doen...

Vanaf augustus staat weer het nodige op het programma. Elders in dit nieuwsbrief wordt een lezing aangekondigd in september Er zijn plannen voor een "algemene ledenvergadering" in november. Waar ik hier reclame voor wil maken is een gezellige Filmavond in zaal 4 van Zaal Sterrebos (Wijchen) Aanvang 19.30 uur. Het is een nieuwe vorm van elkaar tussentijds in een ongedwongen sfeer ontmoeten. De bedoeling van 23 augustus is dat niet Jan van Huet en ik alleen films laten zien die onlangs door Jan en mij gemaakt zijn over de vijf Wijchense heerlijke kastelen, maar dat iedereen die dat wil ook iets kan laten zien van al het moois wat men gezien heeft in de vakantie. Jullie begrijpen dat je een beperkte keuze moet maken. We zullen zorgen dat een dia-projector klaar staat. Het kan dan een leuke afwisseling worden van films en korte presentaties.

ACTIVITEITEN & MEDEDELINGEN

- **23 augustus 2001**
KASTELENFILMAVOND
plaats : Zaal Sterrebos (zaal 4);
aanvang: 19.30 uur: inloop vanaf 19.00 uur. Helaas is deze zaal niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers.
De gemeente Wijchen heeft, zoals u waarschijnlijk weet, vijf kastelen: Balgoij (alleen nog fundamenten), Batenburg (ruïne), Hernen, Leur en Wijchen zelf. Over deze kastelen is al enige tijd een CD-Rom beschikbaar.
Ter aanvulling hierop is, een jaar geleden, het idee geboren om op video een serie te maken over deze onderwerpen.
Per kasteel is een documentaire van ca. 25 minuten gemaakt, waarbij de kijker het idee heeft deel te nemen aan een rondleiding. TV Gelderland heeft toestemming gegeven om gebruik te maken van opnamen van hun Helicam serie, zodat U de onderwerpen ook vanuit de lucht kunt zien.
Het is de bedoeling om de serie na deze avond in het museum op video te vertonen.

De presentatie wordt verzorgd door Wim Kattenberg, historicus, met als hobby alles wat met geschiedenis te maken heeft.

De serie is gemaakt door Jan v. Huet, elektronicus informaticus, met als hobby's grafische vormgeving, muziek, filmen, archeologie en geschiedenis.

De presentatie wordt op projectie-video uitgebracht (grootbeeld) met stereo-geluid, zodat de beleving optimaal is. U hebt het gevoel, dat U in de bioscoop zit.

Er wordt toelichting gegeven door Wim en Jan.

Verder is de avond bedoeld om in de pauzes vakantie-ervaringen uit te wisselen. De sfeer zal informeel zijn, dus gezelligheid staat voorop. De toegang is gratis.

Inlichtingen: Wim Kattenberg, tel. 024-6414837, email: w.akattenberg@freeler.nl
Jan v. Huet tel. 024-6412167, email: jav@sci.kun.nl.

• **20 september 2001;**

Lezing door Dr. Laura I. Kooistra van BIAAX Consult met als titel: *'De opkomst en teloorgang van de Romeinse landbouw in het rivierengebied'*

In de eerste eeuwen na het begin van onze jaartelling maakte het centraal en oostelijk rivierengebied deel uit van het Romeinse Rijk. De agrarische samenleving werd geprest om een surplus aan vee en graan te produceren. De boeren in het rivierengebied hadden echter regelmatig te maken met overstromingen van de rivieren. Dat had invloed op de bedrijfsvoering én de samenstelling van landbouwproducten, zowel het vee als het graan. In het centraal rivierengebied waren de beperkende factoren van het landschap het duidelijkst waar te nemen. Het oostelijk rivierengebied had een grotere variatie in landschapstypen en was plaatselijk vruchtbaarder. Hier lag ook de Romeinse stad Noviomagus. In dit gebied woonden dan ook herenboeren in mooie villae en de agrarische producten lijken meer toegesneden op de Romeinse markt. Met het ineensstorten van het Romeinse Rijk in de derde/vierde eeuw verdween de voor die tijd intensieve landbouw en viel men (tijdelijk) terug op een zelfvoorzienende landbouw.

plaats: kasteel Wijchen (trouwzaal)

aanvang: 20.00 uur; inloop vanaf 19.30 uur.

EXPOSITIES MUSEUM KASTEEL WIJCHEN

- ITSE LANDSHEER -

Deze kunstenaar is begonnen als keramist en groeide uit tot schilder. Daarnaast is hij momenteel docent in Den Bosch. Al 10 jaar staat het landschap centraal in zijn werk. tot 2 juli 2001

- BALGOIJ, DOOR DE EEUWEN HEEN -

georganiseerd door de Heemkundekring Pagus Balgoije en de kastelengroep van Museum Kasteel Wijchen in de Oude Toren van Balgoij.

openingstijden: juni t/m augustus 2001 op vrijdag, zaterdag en zondag van 11.00 - 17.00 uur.

plaats: in de 13e- eeuwse toren van de voormalige St.-Janskerk nabij de Torenstraat 22 in Balgoij.

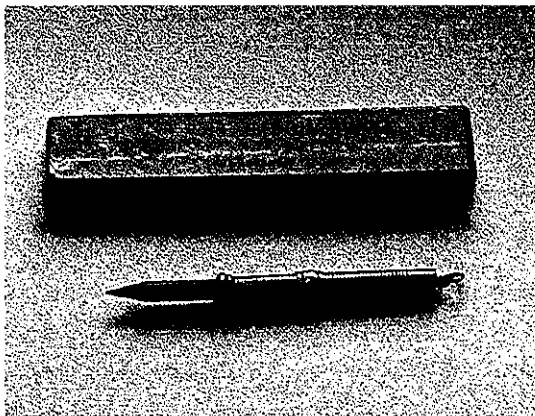
DE KASTEELTUIN: TWEE THEEHUIZEN EN TWEE PRIËLEN

door Ria Joordens en Jacques Rommens

Aantekeningen bij een plattegrond van de Wijchense kasteeltuin, gesitueerd rond 1925, vervaardigd in 1997 door de heer G.J. Berben, Piusstraat 18, Wijchen. Zie voorblad.

Op 10 april 1997 wandelen de heer G.J. Berben samen met Ria Joordens en Jacques Rommens door de Wijchense kasteeltuin. Van deze Gerard Berben kan gezegd worden dat hij vaak als kind in de kasteeltuin gespeeld heeft. Hij vertelt ons hoe deze er destijds moet hebben uit gezien. Aan de hand van de plattegrond die Gerard tekende, wijst hij ons op details die alleen een ooggetuige kan weten. Al lopend vanaf de Pius XII straat via de Herenstraat wijst hij ons op het witte huis (Huize Johanna), naast het Arbeidsbureau, waar hij als kind gewoond heeft. In de Spoorstraat geeft hij de plaats aan waar eens een poortje in de stalen schutting was, waarvan zijn ouders (de bakkersfamilie Berben) de kleine sleutel hadden. Een andere, een grote reservesleutel van het kasteel, was hun ook toevertrouwd. Door deze speciale band mochten de kinderen van deze familie en

hun ouders altijd op bezoek komen bij jonkvrouw Adriana Wilhelmina Andringa de Kempenaer (voor familieleden: tante Jeanne). Vermeldingswaard is dat alle kinderen Berben ter gelegenheid van hun plechtige H. Communie (rond 75 jaar geleden) een zilveren potloodhouder van haar kregen (zie onderstaande foto. Jan van Huet).

Gerard wist zich zelfs te herinneren dat hij op de kasteelzolder (nu museum) eens voetbalde.

Voornoemde jonkvrouw woonde tussen 1904 en 1926 op het kasteel Wijchen; over de aankoop van dit kasteel treft u een overgenomen artikel van deze jonkvrouw in deze nieuwsbrief aan. Op de driehoek die ligt tussen de Spoorstraat en de Spoorstraat - verlengde van de Herenstraat- stond vroeger een boerderij: De Poort. Het is de plek waar nu de Edah staat. Een stukje rechts vanaf de hoek lag een duiker die het water van de kasteelgracht afvoerde naar een put aan de overkant van de spoorbaan aan het einde van de Passedwarsweg. De roosters zijn nu nog te zien langs de tuin van architect van Woezik. Alles volgt min of meer de oude bedding van de voormalige Kleine Elst.

Via het pad langs het kasteelgracht lopen we naar de voorkant; naar de Kasteellaan (voorheen de Zandstraat)." Op ongeveer de helft van het rechte pad" vertelt Gerard dat er op deze hoogte een mooie brug met een sierlijke poort was waardoor deze jonkvrouw in het Sterrebos (nu van fam.H. Arts de Groot) bij mooi weer zich vermaakte. We draaien ons om en zien op zijn aanwijzing dat er een open plek, omzoomd door grote bomen, in het bos nog te herkennen is. Hier stond vroeger een theehuisje en een rondaangelegde ligusterdoolhof van circa 20 meter doorsnee. Deze doolhof was een ligusterheg die altijd

keurig geknipt was waardoor deze plek vooral in de zomer aantrekkelijk was. Dit decor paste uitstekend in dit romantische bos (een stervormig patroon van lanen). Een groot theehuis stond verscholen tussen de bomen in en vaak dronk mevrouw Andringa de Kempenaer hier samen thee met haar gezelschapsdame: freule Jetje (mevrouw Henriëtte Quarles van Ufford). Freule Jetje had zelf(s) haar eigen theehuis (natuurlijk wel kleiner; verschil moet er immers zijn !). Dit lag ter hoogte van de huidige woning van de familie Jo Roelofs. Direkt rondom de buitenkant van de slotgracht prijkte een grote geschoren taxushaag. Één grote taxus op de hoek van de gracht aan de padzijde herinnert daar nu nog aan. Dan is er die heel hoge boom: de sequia, nabij het huidige koetshuis, die 150 jaar oud moet zijn. Een mispel stond tegen het koetshuis en op het voorterrein stond naast een moerbeiboom de ons welbekende treurbeuk. Onder deze beuk hing een grote bel aan een houten standaard waarmee de douairière desgewenst het buitenpersoneel kon inseinen. Een hondenkerkhof lag aan de noordzijde onder een bomenrij. In het voormalig koetshuis waren een paar woningen voor het huispersoneel ingericht. In de woning waar de fam. P. van den Putten nu woont, was aan de westzijde de paardestal: het hitje (de hakkenei) had hier haar stal en ook het rijtuig, waarmee mevrouw op zondag toerde, stond hier opgesteld. Pal naast de stal was het woonhuis van stalknecht Ottenvanger. In het andere deel van het koetshuis (nu woonhuis bloemisterij 'de Kasteelhof' van fam. Janssen) woonde huisknecht Gerrit de Groot Tjottink. In het kasteel woonden uiteraard ook enkele dienstmeisjes om mevrouw ter zijde te staan.

Aan de achterkant van het koetshuis (red.:voorheen bouwhuis, plaats waar het bouwen *= bereiden der boter en kaas* plaats vond) was een boomgaard met hoogstambomen, waaronder appelbomen. Tot aan de Kasteellaan, die voorheen Zandstraat heette, markeerden stalen platen de scheiding met buiten. We lopen het pad langs de brandweerkazerne en via het bruggetje (wat er vroeger niet was) komen we zo de kasteeltuin in. Het pad waarover we lopen moet een schelpenpad geweest zijn. Daar is nu niets meer van te zien. Links van ons kijken we op de proto-historische tuin (voorheen boomgaard) en rechts daarvan lag de wei van het paardje van tante Jeanne. Alle afstanden in

de regio werden door haar per paard en wagen afgelegd. Rond de wei stond hier geen plaatstaal. De achterkant van de kasteeltuin was verdeeld in drie delen. Het eerste deel grenzend aan de gracht was een wandeltuin met heesters, van waaruit mevrouw via de brug over de gracht in het theehuis in het Sterrebos kon komen. In de taxushaag aan de achterkant van de kasteelgracht was een zitje uitgeschoren zodat men hier uit de wind kon zitten.

Het tweede gedeelte was de siertuin, met veel rozen en andere soorten bloemen. Rechts van het eerste en tweede tuingedeelte liep een rozenlaantje. Klimrozen werden daar geleid via metalen bogen. Het tweede en derde gedeelte was gescheiden door een schelpenpad waarlangs palen stonden met daartussen kettingen welke begroeid waren door klimopplanten. Het derde gedeelte werd gebruikt als groentetuin. Links van de groentetuin was een frambozenhoek. Mevrouw was immers dol op frambozen. Vermeldenswaard is dat achterin de moestuin een hondenbegraafplaats was.

Besef goed. Op dit kasteel heerst toen tussen de eigenaresse en de medebewoners een standsbesef. Een hang naar het verleden - tot in het extreme toe - was hier duidelijk aanwezig. Bv. als kasteelvrouw van Wijchen liet zij zich door een in livrei gestoken butler elke avond op een zilveren schaal de sleutel van de poort brengen. Tante Jeanne overleefde al haar acht broers en zusters. In haar Eerste Gedenkboek (= memoires) bracht zij hen weer tot leven. " Steeds meer en meer leef ik in het verleden en dan worden al die doden weer levende sprekende wezens, met wie ik nog eens weer die tijden beleef - ik hoor hunne stemmen, verneem hunne verhalen."

CURSUS VERVEN

door Willy Hessels-Braun

Leden van de Tuungroep hebben onlangs, eind maart (met goed gevolg ?), een spoedcursus verven met natuurlijk materiaal doorlopen. Truus Brekelmans heeft de Tuungroep, of eigenlijk het museum, haar materiaal voor het verven van wol geschonken. Een keur van potjes vol beitsen, gemalen meekrap en luizeschildjes, maar ook grote emaille pannen, een gasstel en weckthermometers horen daarbij. De NIEUWSBRIEF, jaargang 9, no. 2, juni 2001

verzameling is echter niks waard als ze niet gebruikt kan worden, vond Truus. Of ze de Tuungroep ook de benodigde kennis daartoe niet zou schenken in de vorm van een spoedcursus ?

De vrijwillige tuinmannen en -vrouwen van de museumtuin hoefden er niet lang over te denken. De laatste dag van maart was het zover. Bij een van de leden in de garage en in de tuin (gelukkig was het nagenoeg droog) werd alles voorbereid. Onder deskundige leiding van Truus werden de verschillende beitsen voor de baden afgewogen, de wolstrengtjes genummerd en de gaspitten aangestoken. Liters warm water waren er nodig om de vijf ketels te vullen, want de wol moet "zwemmen". Een elektrische ketel met ingebouwde thermostaat (niet in de collectie) werd uit praktische overwegingen gereserveerd voor het beitsen met chroom. De ketel mag tijdens het proces namelijk niet open om oxidatie te voorkomen. Op twee grote (gehuurde) gaspitten buiten en twee pitjes binnen, stonden vier andere beitsbaden te pruttelen. Truus werkt behalve met chroom, met aluin (ook in het plantje muur van nature voorhanden), glauberzout (haar favoriet), oxaalzuur (ook in blad van rabarber en zuring te vinden), potas (niet te verwarren met houtas waarmee ook gebeitst kan worden, met ander resultaat) en ijzersulfaat, samen met wijnsteenzuur.

Na het beitsen, wat een uurtje in beslag nam, kwamen de verfstoffen aan bod. Gelukkig was er zo vroeg in het voorjaar al genoeg fluitekruid voorhanden. Dank aan de plukkers. Uieschillen worden inmiddels standaard bewaard om te verven. Verder werden de voorraad meekrap (gemalen wortels) en luizeschildjes (cochenille) aangesproken. Ook dit verven nam een uurtje in beslag. Door telkens twee strengtjes wol uit de diverse beitsbaden met andere verfstoffen te combineren kreeg men een kleur aan kleurtjes. Tot slot werd de helft van de wolstrengtjes nog in een zogenaamd ontwikkelbad met kopersulfaat gestopt. De bedoeling was dat er dubbel zoveel verschillende kleurtjes kwamen aan het eind van de rit. Helaas verslapte na de lange dag de aandacht van de ververs een beetje. In geanimeerde gesprekken gewikkeld werd er niet al te goed op de ketel gelet. Met als gevolg dat het water begon te koken. Dat mag niet bij verven !!! Tussen de tachtig en negentig (bij meekrap maximaal tachtig) graden mag het water hebben. Anders gaat het mis met de

kleurtjes. Maar van fouten kan men leren. En het verven is er niet echt door verknalt alleen het resultaat had mooier kunnen zijn. De Tuungroep gaat daarom een uitdaging aan en presenteert op 17 juni een demonstratie wolverven. We zijn benieuwd.

OVER KOOP VAN KASTEEL WIJCHEN IN 1903

*door jonkvrouw Adriana Wilhelmina (Jeanne)
Van Andringa de Kempenaer (1858- 1926)*

'Toen mijne moeder al op hoge leeftijd gekomen tenslotte in 1903 verklaarde niet meer van huis te kunnen gaan, en onze aardige bezoeken op Harste (red.: Harsta State, een buitenhuis nabij Hogebeintum: Friesland-) dus helaas moesten eindigen, was het Marius (red.: broer van jonkvrouw A.W. (Jeanne) Andringa de Kempenaer - 1858-1926) - die ditmaal met Louise (zijn echtgenote) op 21 Juli te Leeuwarden kwam - die het opviel, dat ik er slecht uitzag. Mijne moeders gezicht was al sterk achteruit gegaan, zij kon zoiets niet meer opmerken. - Hoe is het Piet ? (= troetelnaam voor jonkvrouw Andringa de Kempenaer) Niet lekker ? - Ik zei och nee, last van hoofdpijn, niet ziek maar ver van wel en dan ook wel wat mistroostig: nu van den Haag waar ik 's winters al naar ons Harstaverblijf uitzag, naar Leeuwarden. Twee maanden ongeveer in een nauwe straat met klein tuintje, is ook niet opwekkend, en ik denk er meer en meer over om maar geheel buiten te gaan wonen, dan kan ik moeder evengoed op vaste tijden gezelschap houden. Heb dan toch nog vele weken frisse lucht. Nu Piet, ik zal een buiten voor je zoeken hoor ! En met zoo'n grapje vertrok hij eenige dagen later. Het was een natte koude zomer dus veel last had ik niet van het stadsverblijf. Eens op een Zondag, het was 2 augustus, de verjaardag van Koningin Emma, viel de regen alweer met stroomen, moeder ging na de lunch rusten, en ik maar een poosje naar mijne kamer, steeds verkouden zou ik ook in den dut zijn geraakt, maar een klop op de deur en Antje kwam binnen met een brief met expresse bestelling. Toen nog op Zondag bezorgd. Het was een dikke enveloppe met brief van Marius, en toen was er van slapen geen sprake meer, want er kwam een courantknipsel, een ansicht, verkoopvoorwaarden, plus een lange brief van Marius tevoorschijn. En las ik niet meer of

minder, dat hij volgens belofte dan nu een buiten voor mij ontdekt had, dat hij na lezing van bijgaand knipsel dadelijk met Louise was gaan zien, en dermate verrukt was over zoo'n prachtig huis, dat hij mij dringend aanraade per keerende het Kasteel Wijchen te komen zien.

Daar lag de ansicht van een reuzen gebouw, de beschrijving leek mij een sprookje, het gehele plan te dwaas om over te denken, nog gekker om er een reis voor te maken. Na eenige oogenblikken nam ik pen en papier en antwoordde mijn beste alweer optimistische broer, dat ik hem wel verzocht had, na zijn aanbod om een buitenverblijf voor mij te zoeken, maar dat het geenszins mijn voornemen was op een kasteel te gaan wonen. Dat ik mij nog altijd weinig wel gevoelde en daarbij mijn oude slecht ziende moeder ongaarne alleen liet, alhoewel aardig ik zijne vriendelijke propositie vond en hoe gaarne ik eens eenige dagen bij hem zou komen logeeren. Daar de brievenbus toch niet eerder geleegd wordt als 's Maandags ochtend, liet ik die hoewel geadresseerd boven liggen, en nu was het onder de hand theetijd geworden, die wij 's Zondags altijd in de voorkamer dronken. Moeder was er al en zeide - foei wat een zure zomer, op 2 Aug. kon ik best een kooltje in mijn stoof vragen, heb jij ook een dutje gedaan ? O, hemel nee Moeder, stel U voor, dat ik daar een dikke brief van Marius krijg met het voorstel over te komen omdat er in de buurt van Nijmegen op een dorp Wijchen, een kasteel wordt verkocht, dat hij voor mij bestemt, omdat ik zooals ik U al eens vertelde, er sterk over denk Den Haag te gaan verlaten. Natuurlijk heb ik hem al geantwoord, dat ik er niet over denk, en stil hier blijf bij U - Och, nee dat moet je niet weigeren, zo'n aardig verzetje, 't is hier wel eentoonig, en nooit eens naar buiten - Nee, ik ben er bepaald op gesteld, want voel mij heel wel en Antje kan best een paar dagen voor mij zorgen, dus schrijf nu maar even een ander briefje dat je zijn voorstel aanneemt. En als ik dan dat Kasteel zoo mooi vind, dat ik het koop. Nu zal dat wel niet gebeuren, maar je houdt zooveel van mooie antieke dingen en dan zie je Marius ook eens, en haast nu maar niet, blijf er rustig een paar dagen - Nee dat doe ik in geen geval, ik ga zorgen dan daar U er op aanstaat maar keer Woensdag terug. En zoo geschiedde, de een trok mij, de andere duwde mij, hoe kwam het zoo ineens, dat ik als het ware tot dit alles geleid werd. De brief werd niet verzonden,

maar den volgende dag meldde een telegram aan Marius, dat ik zijn voorstel aannam. Het weer bleef guur en de tocht op 4 Aug. per rijtuig van Hees naar Wijchen onder druilerige lucht ondernomen. Toch was het een aardige dag, Marius opgewekt en vol verhalen. Hij was met Louise het kasteel gaan zien en deed mij een enthousiaste beschrijving. Toen wij Wijchen naderden zei hij: 'steek je hoofd uit het rijtuig, wat zie je? een toren - juist, van je domein'! Nu was mijn eerste indruk heel anders als de zijne, ik vond binnenkomende alles zoo donker, vuil en verwaarloosd, dat ik dacht - maar hoe komt hij er bij dit voor mij een geschikt pand voor mij te vinden! Intusschen was Marius met zijn tuinman, die meegereden was, de tuin al ingegaan, en zoo liep ik met Louise rond; door een gang met straatsteenen kwam ik in een groote ruimte al weer met steenen, en tenslotte in een hall met blauwe plavuizen, waarin een enorm biljart stond. Ook al door het regenachtige weer leek alles zoo vuil, en dan die enorme 9 x 8 m², op de muur een smullig behang van slechte kwaliteit hier en daar loshangende: in geen enkele kamer plinten. De groote eetzaal 7 x 8 m²; de muren van rose stuc, zoals men weleens in Belgische huizen ziet. De vloeren breede eiken planken en naturel n.l. vuil. Alles in gele tint geschilderd n.l. deuren en ramen, ook de trap, die in eenen door van beneden uit de toren in ging, smalle gang heel lang en hoewel alle deuren van eikenhout waren, was alles met eenzelfde gele saus overstreken. Ik liep maar door, zei zoowat niets, dat Louise wel moest uitroepen, nu hoe vindt je het, je zegt niets - Nee, omdat ik er niets van begrijp, hoe ik hier zou moeten wonen, maar blijf jij hier even zitten, ik wil eerst alle deuren eens dicht doen en nog eens hierboven rondlopen. En nu kwam er waarlijk een beetje zon door de dikke lucht, en na nu iedere kamer nog eens te hebben gezien met de aardige vensternissen en ramen met kleine ruitjes, kwam er ineens uit de chaos van al die groote ruimte en boeken in deze kamer staan, wat een pracht bibliotheek, een volgende leek mooi voor logeerkamer, in eene andere zag ik mijn slaapkamer, wat een prachtig uitzicht op de molen en ineens waren alle bezwaren verdwenen, ik kwam bij Louise terug en zei - ik hoop dat ik het krijg, maar van de benedenruimte begrijp ik nog niets, zie nergens een keuken. Toen Marius opgezocht en daar de zon bleef schijnen wandelden wij alles rond: in het aardige bosch alleen

rondom een pad, en de tuinen zonder bloemen, alles aardappels en bietenvoer -. Dit zaakje knap ik op hoor Piet, kost je alleen planten, Toon en ik leggen een mooie bloementuin aan, en je hebt een pracht collectie oude, mild dragende vruchtbomen: hoe enthousiast was de voortvarende broer. Toen naar de notaris, de heer Wiertz van Coehoorn, die in een typisch laag huis woonde met rondom mooie boomen. De man zelf is een stakkert met een enorme bult. In de mooie kamer rook het naar champignons en bedompte lucht. Na voorstelling, de vraag - is er kans Mijnh. de Notaris dat ik het pand zou kunnen koopen?; Is er misschien een serieus liefhebber, doe ik geen moeite - Vanaf heden Mevrouw is er niemand, vooraf vele kijkers, ook eene familie uit Haarlem (bleek Adrienne Gevaerts van Sytzama, die er serieus over dacht, later een heer Ruup uit Brussel - beiden schreven af, maar U wilt toch niet zeggen, dat U hier alleen op het kasteel zou komen wonen? Ja, Waarom niet, zou ik vermoord kunnen worden? (ik had n.l. juist gelezen dat er een oude vrouw was vermoord te Wijchen voor ik nog ooit van het kasteel hoorde) O, nee Mevrouw, maar het is toch wel eene onderneming voor eene vrouw alleen - Ik vroeg de prijs - ja, nu staat het op bijna f 28.000,- voor zo'n prachthuis n.l. architectuur en wat ik er van hoop te maken, bouwhuis, tuinen en bosch plus 5 H.A. ruim, vonden wij deze prijs belachelijk - er was geen hoofdelijke omslag, op 10 minuten gaans van het station, op de groote lijn van Arnhem naar 's Bosch, en plus was te Arnhem broer Marius, in 3 uur te Amsterdam, steeds groter werden de lichtpunten, steeds kleiner de bezwaren. Wij namen afscheid en ik kocht koekjes in een aardige antique winkel - Zijn de dames eens wezen kijken? Ja, juffrouw in de hoop hier te komen wonen, dat door de dochter later nog eens werd opgehaald, die toen aan hare moeder gezegd had - Nu die Mevrouw hield moeder ook voor de gek, want als je iets wilt koopen zeg je het nooit - 't Ging mij dus als Bismarck, die verklaarde - ze geloofden nooit wat ik zei, want ik bedoelde natuurlijk volgens hun oordeel, juist het tegenovergestelde, en juist in zijn oprechtheid lag mijn kracht. Wij hebben dien dag gelachen, als schoolkinderen, hadden een collation (red.=lichte maaltijd van koud vlees, fruit, gebak enz.) bij ons, en aldoor was Marius aan het plannen maken, dat ik wel eens zei - maar broertje: ik heb het nog niet -. Dit gaf aanleiding tot het vertellen van een

mop. Ja, zei Marius. We moeten denken aan het verhaal van den Jood, die een lot genomen had in eene loterij waar men als hoofdprijs kon trekken een landauer met twee paarden en alles wat er bij behoort. Als ik de prijs trek, komt Rosalie naast hare Moeder achterin, en als ik de prijs trek, komt Rosalie naast hare Moeder achterin, en jij Moris naast mij tegenover de dames te zitten - Hé nee vader, ik wil op de bok, en ik zeg je brutale jongen: 'Mores van de bok'. De prijs werd door een ander getrokken - Mijn kasteel - werd nu aldoor, de landauer van de Jood. Was Marius bezig met de tuin zie je Piet dat doen wij zoo en zoo, riep ik - Mores kom van de bok - en als ik met luchtkasteelen mijne plannen in huis vertelde zei Marius - Kom maar gauw van de bok - en zoo werd het een dag, die wij nooit vergaten, en 's avonds op Rust en Vrede zullen Mevrouw Hanrath de ooren wel getuit hebben van zulk gebabbel. Ook de kelders en zolders werden beschreven, zoodat de oude dame zei - Maar kind hoe verzin je het in zoo'n huis te gaan wonen, en hoe kan Marius zooiets nu aanraden of wenschen - 's Woensdags vertrok ik weer en ik zei - nu al krijg ik het niet: het was een buitengewoon aardig uitje. Vooraf maakte Marius mij attent, dat zoo'n verkoop in Holland heel anders gaat als in Friesland, daar altijd bij opbod, in Gelderland juist andersom. Wat zal voor de limite zijn? Ja 't was nu ruim 27000 -, laat ons er b.v. f 1000 - bij doen. Is er een liefhebber, zal die veel meer geven, en misschien zijn wij de enige. Toen de trein in beweging kwam, riep ik nog - jouter y deux mille - en stak Marius 2 vingers in de lucht waarop ik knikte. Ook had hij mij gezegd - Piet, zorgt dat je de duiten hebt, want dat gaat hier contant en daar je bij Moeder logeert, en dus niet bij je fondsen kunt komen, vraag aan een bankier, Gratama b.v. je tijdelijk te helpen - Hij dacht aan alles en was waarlijk even vervuld van mijne plannen alsof het de zijne waren; dat is wel het echte meeleven en helpen. Veel tijd was er niet, want op Donderdag 6 Aug. was de finale verkoop. Omdat Marius niemand kon vinden die hij genoeg kon vertrouwen deze zaak tot een goed einde te brengen, besloot hij zelf te gaan en was dus op 6 Aug. tijdig in het lokaal van de Bonte Os te Nijmegen, alwaar de verkoop van het kasteel Wijchen plaatsvond. Hoe hoog de inzet was weet ik thans niet meer, al dalende werd het f 30.000 - en begon Marius wel wat zenuwachtig te worden, maar eens de afspraak gemaakt,

wilde hij niet buiten zijn boekje gaan, al hoe graag hij ook op f 29.000- had afgemijnd. Eindelijk riep hij met een stem, die zooals hij later vertelde stellig wel op straat gehoord werd - Mijn - Op de vraag wie dat riep, gaf hij zijn naam, en werd verzocht bij den notaris te komen alwaar Marius opgaf, dat hij als zaakgelastigde van douarière van Andringa de Kempnaer, uit den Haag, optrad. Een familielid der verkoopster, douarière d'Ozy, was mede tegenwoordig, n.l. Monsieur Mols, rijk industrieel uit Antwerpen, gehuwd met eene freule d'Ozy. Met zijne vrouw was hij het, die met hunne kinderen nog ieder jaar eenige maanden op Wijchen kwamen en ze hadden het gaarne gehouden. Alleen de overige familie wilde niet bijdragen tot de zoo nodige reparaties, en de Heer Mols, vader van een groot gezin, vond dit onbillijk, daar het nog altijd het ouderlijk goed der d'Ozy's was. Het was door deze oneenigheid, en het schromelijke verwaarlozen van het kasteel, dat ik een en ander kon verkrijgen voor die som. Toen ik dien Donderdag zeer in spanning verkeerde, hoe de afloop zou zijn, maar er met mijne moeder niet over sprak, die ik ook niet dag of uur vertelde, was het tenslotte tegen half vijf dat een telegram mij meldde - wij begroeten U als chateleine van Wijchen, Mozes blijft op den bok - Mijne ontroering en blijdschap was groot - maar toen ik het aan mijne moeder vertelde, begon zij te huilen - Och, kind hoe kom je er bij - Maar moederlief, u raadde mij toch zelf het te gaan zien en toen ik u zeide, en als ik het koop? Dat gebeurt niet dacht U - ja, maar ik zeide, en als ik het koop? Dat gebeurt niet dacht U - ja, maar ik zeide U was toch na mijn mijne terugkeer, dat ik het bijzonder mooi vond - kom wensch mij maar geluk - 't lijkt mij heerlijk voorgoed naar buiten te kunnen gaan. Nog moet ik vertellen, dat ik den dag na mijne terugkeer, naar de bankiers gebr. Gratama ging. Die ik 't uitlegde wat of mijn verlangen was, dat zij die geleende som, stellig per ommegaande terug zouden ontvangen. Daar ik vermoedde dat het bedrag wel hooger zou worden dan mijn bod. 't is hier tevens de plaats even op te merken, met welke enorme luxe dit kantoor was ingericht; de Smyrnaloopers en karpetten, de koperen leuning en dito pracht gaskronen, bureaux-ministre en enorme clubfauteuls, zoiets had ik in Leeuwarden niet verwacht - maar nog groter was mijne verbazing en toen aangevuld door ergernis, toen betrekkelijk korten tijd daarna, dat groote kantoor faillieerde, waardoor tal van

kleine luiden hunne spaarduitjes kwijt raakten - 't was in Leeuwarden een formeele paniek - De gebroeders waren daarbij zoo gewetenloos, om voor zichzelf nog wel genoeg over te houden en in den Haag te kunnen wonen.

De een was weduwnaar, de andere had stellig een flinke som op zijns vrouws naam kunnen redden. Zij werden met haat en minachting genoemd - maar de slachtoffers werden er niet mede geholpen. Voor mij waren ze dien middag uiterst beleefd, en kreeg ik den volgende dag eene felicitatie en de mededeling, dat zij aan mijn verlangen hadden voldaan..

Den avond van den koop toen ik de prijs nog niet eens had vernomen, stond het nieuws al onder de telegrammen in de Leeuwarder Courant. Er was dus iemand, direct naar het telegraafkantoor geloopt zodra de naam en afloop bekend was.

Zoo las ik het uit de Leeuwarder en kreeg pas Vrijdagochtends een omstandig schrijven van Marius. Deze kwam nu in actie want er was veel te beredderen, en toen de plannen voor eene behoorlijke reparatie voor elkaar waren, bleek er nog f 5000- benodigd, want er was heel wat voor timmeren en schilderen te doen. Wel was ook het dak in slechten conditie. Naar Wijchen ging ik pas veel later, want er viel voor mij niets te doen. Het gaf heel wat opschudding. Niet alleen in het dorp, als ook in mijne familiekring, en onder de Haagsche kennissen; deze bijzonderheden vermeld ik later nog wel. Nu bepaal ik mij tot datgene wat Marius bijdroeg in deze voor mij gewichtige aangelegenheid. Hij nam een opzichter, en op mijn verlangen werklui uit het dorp, die toen allen werkten voor 15 cent per uur. Van de ruim 90 stuks blinden bleek de grootste helft verrot, en vele vloeren eischten herstel. Op mijn verzoek werd de steenen keldertrap met hooge treden afgebroken, en vervangen door een gemakkelijke houten trap met 2 leuning. Van de 12 kelders werden er 3 netjes in orde gebracht; de andere waaronder gevangenissen, lieten wij zooals ze waren. De 7 zolders werden nagezien, maar niet gebruikt; er was op de slaapkamerverdieping, ruimte genoeg, en het z.g. kleine kwartier uit vier bodekamers bestaande, voor berging ingericht. 't Lastigste was het vinden van een plaats voor de keuken. Vorige geslachten hadden die in de kelder verdieping gehad, waar nog een oven en bakgelegenheid aanwezig waren en een

trap toegang gaf tot de hall. De ingang was echter al dichtgemetseld toen ik het huis kocht en de familie Mols gebruikte als kookgelegenheid een smalle kamer die uitkwam in de ruimte die met straatsteenen bevoerd was, een donker hok waar in de diepte een fornuis stond - waar of zijn personeel zat of at, heb ik nooit gevraagd: 't was voor die familie slechts een verblijf in de vacantie der kinderen, die hier rondliepen als boerekinderen op bloote voeten, en soms met hun ezel in de hall verschenen. Men beschouwde het kasteel, dat toch oud en slecht onderhouden werd, geheel als een minderwaardig, ofschoon wel geliefde nederzetting. De goedige rentmeester (red.=Gradus) Jacobs bewoonde met zijne meid drie kamers, en eene kleine gelegenheid voor de laatste. De belgische dienstboden zorgden voor het gezin Mols. Daar deze in Antwerpen een mooi buiten bewoonden, besteden zij niet de minste kosten voor bloemen of planten in de tuinen van Wijchen. Vele jaren later, tijdens den oorlog van 1914, moesten zij uit België vluchten. En maakte ik kennis met Monsieur en Madame Mols en hun twee knappe dochters, zeer aardige menschen. Die toen menigmaal dachten, en ook aan mij zeiden - Si seulement nous avions encore le château de Wijchen. Tweemaal gebruikten zij hier de thee, komende uit Nijmegen, waar zij in een hotel hun intrek genomen hadden. Wijchen kwam in het laatst van 1700 in het bezit der familie d'Ozy, dus na ruim een eeuw ging het in mijne handen over. En daar zij Katholiek waren, was het voor de bevolking stellig eene teleurstelling dat het kasteel nu in Protestantsche handen kwam. Ik heb daar toen niet bij stil gestaan en Marius die herhaaldelijk R.K. dienstboden gebruikte, meende dat ik geen hinder van het verschil van godsdienst zou gevoelen. In de eerste jaren was dit ook zoo, maar later, toen ook overal elders de lijn veel strakker getrokken werd en het volk overal meer optredend werd, begon ook in Wijchen de toestand voor mij anders te worden, en kan ik na lange jaren hier gewoond te hebben verklaren, dat ik zelden van zulk minderwaardig volk gehoord heb als de Wijchenaren, die vooral door hun geweldig liegen en kwaadspreken, mij veel last hebben bezorgd. In het najaar van 1903 legde Marius een mooie bloementuin voor mij aan. En met zijn tuinman kwam alles nog voor de kou in orde n.l. heestergroepen geplant en alles voor de a.s. bloembedden getraceerd. Timmerman

en metselaar druk bezig, en ik ging onderhand in Den Haag de voorbereidende maatregelen maken zoodat ik een drukke winter kreeg. In februari 1904 kwam ik weer eens over, en logeerde bij van de Vleugel in het hotel - van dien naam te Wijchen. De correspondentie met Marius vooral over de nieuwe keuken, had heel wat in, toch bleek dat de door mij verlangde ruimte tenslotte wel kon, en dat er voorheen zelfs een schoorsteen was geweest, die geheel was afgebroken. Nu kon ik dan ook boven de keuken mijn slaapkamer inrichten, wat eerst door gebrek aan een stookplaats onmogelijk was. Stellig om de belasting had de vorige eigenaar hier en daar stookgelegenheden verwijderd. Nu begonnen ook de schilders: de 2 broers: de Haard hunne werkzaamheden; Marius bestelde nieuwe ijzeren brugleuningen. De ophaalbrug was allang in een vaste veranderd.; alleen de klossen waarover de kettingen liep waren nog op de binnenplaats. Deze liet ik later verwijderen, en daar ze van oud eikenhout waren, liet ik ze afloogen en maakte de timmerman hiervan later twee aardige boekenhangers. Over de open binnenplaats hadden wij ook nog een briefwisseling - en al die brieven had ik bewaard en indien ze niet verbrand waren, zou men nog wel eens gelachen hebben over de vele humor die de hoofdtoon in de wederzijdsche correspondentie bleef. Ik wilde die leelijke gele maar vuilgroene steenen verwijderen. En maakte een bekleeding met grint, en in het midden een perk aucuba's - als antwoord krijg ik van Marius een kaart met inkt rouwrand: " De familie Aucuba laat bekend maken het overlijden van hunne Oom, tante, neven en nichten, die kort na elkaar stierven aan een uitputtende ziekte op het kasteel Wijchen 1903" - want ik had er in 't geheel niet aan gedacht, dat onder die gele steenen de gewelven van het kasteel lagen, zoodat die planten wel in een laag aarde zouden geplant worden, maar nooit wortel schieten. Zoo werd dan besloten de gehele ruimte met aarde en fijn grint te bedekken. In het begin van Maart logeerde nog bij mij in den Haag Tjaard Albarda en zijne Amerikaansche vrouw, die op hunne terugreis over Brussel met Marius Wijchen gingen bezien, en op de lunch hun daar in de - salon - van Jacobs door Marius aangeboden, dronken zij op de chateleine van Wijchen dat mij door een telegram werd medegedeeld. Na het vertrek van Tjaard brak ik de logeerkamer op, en werden de gordijnen

pasklaar gemaakt voor Wijchen, en zoo achtereenvolgens alles wat ik kon missen. Met de Groot en Batenburg werd de verhuizing in de eerste helft van April besproken, en Marius reisde visa versa :Arnhem-Wijchen. Ik regelde in den Haag alles verder alleen ; logeerde de laatste 3 dagen bij mijne schoonzuster Cateaux, en na afscheid van allen te hebben genomen, vertrok ik op 16 april naar mijne nieuwe woonplaats, met de nieuwe 2e meid Dina Varenhorst, mijn lieve hond Tom en eenige handbagage. Aan het station Wijchen stonden Marius en Louise om mij op te wachten en naar het kasteel te brengen, waar ik reeds eene groote zending meubels terugvond, daar de verhuizer den vorigen dag reeds eene tapisserie had ontpakt. Ik logeerde de eerste weken weer bij v.d. Vleugel. Marius had door Toon kuipen met planten uit Hees laten brengen, en zoo verwelkomend, begon ik het nieuwe leven op het platteland. Er volgde toen drukke dagen - af en toe kwam Marius nog eens kijken. En eens haalde hij mij uit mijn werk om mij het mooie meer te laten zien, en het nonnenlaantje (=lindelaantje), want van het dorp had ik na het allereerste bezoek nog niets meer gezien - altijd maar aan het in orde brengen van kasten en kamers; tot hulp een van de pakkers, de jonge 2de meid. Dus was het geen kleinigheid zoo'n huis met 21 kamers klaar te krijgen. Tot ons aller groot leedwezen overleed Mevrouw Hanrath toen ik nog nauwelijks geïnstalleerd was, en dat bracht voor Marius weer geheel andere bemoeiingen, zoodat de goede broer nu weer minder aan mij kon denken. Ik had zeker gehoopt de oude Mevrouw vanaf Hees nog eens per rijtuig op Wijchen te zullen zien. Zij was altijd zeer vriendelijk voor mij, en voor haar eenig kind, gaf haar overlijden eene groote leegte, daar Marius nu wel boven zijn kantoor woonde, en dus de maaltijden met zijne familie gebruikte, maar gedurende de lange kantooruren zat Louise nu veel alleen. Sedert eenige jaren was de zaak overgebracht naar de Verlengde Rijnkade, waar Marius een tamelijk groot pand tegen matigen prijs kon krijgen, en dat hij thans inrichtte voor zaak, kelders, kantoor en prachtige ruime bovenwoning. Hij kon nu de eiders in de stad gehuurde kelders op een na opzeggen en ook deze verandering gaf hem een tijdlang veel te doen, dat voor zijne werkzame natuur goed was, en hem zijn de opgewektheid liet behouden. Zijne vrouw was al eenige tijd lijdende, had tijden, dat zij niet kon slikken en alleen vloeiend voedsel kon

gebruiken. Eens dat zij bij mij logeerde was dit zoo erg, dat het mij verontrustte. Ook was het treurig om te zien hoe mager zij werd, en soms klaagde over groote trek in eten. We probeerden het met zacht gekookte eiers en die kwam gelukkig in de maag, en langzamerhand kwam er weer eene periode, dat het veel beter ging, zoodat er ook al over zenuwen werd gesproken. Toen de Wijchensche harmonie mij een serenade wilde brengen, was het alweer Marius die mij bij de ontvangst van het bestuur geholpen heeft. Om de zware rouw van hunne moeder, had ik verzocht het uit te stellen tot in het laatst van Sept. en toen het bijna donker was, verscheen de stoet met brandende fakkels, en waarlijk dat oogenblik vergaten wij nooit. De groote buitenpoort wijd open en daaronder de fakkels en het voltallige corps met mooie vaandel - het leek een schilderij van Rembrandt. Ik had aan de voorzijde alle ramen verlicht met lampen of kaarsen, zoodat het bestuur later zeide, dat ook voor hen de aanblik zeer mooi was geweest. Ik had 's ochtends de instructie van de veldwachter gekregen, n.l. dat men opkwam met een mars, daarna het Wilhelmus en Wien Neerlands bloed zou spelen, en of Mevrouw dan op de brug wilde komen om de toespraak ter verwelcoming te hooren, die door den president, Dokter Ruys van Dugteren, tot mij zou worden gericht. Aldus gebeurde ook, al had ik liever niet zooveel hulde ontvangen: ik trad met Marius en Louise naar buiten, Dokter Ruys trad naar voren en sprak ongeveer aldus:

Mevrouw, toen in den zomer van 1903 het kasteel Wijchen onder de hamer kwam, was er bij de bewoners van het dorp groote emotie hoe of het zou aflopen, en wie het Kasteel zou koopen. Er werd al gemompeld, dat er weinig kans was, dat het ooit weer bewoond zou worden, ja, reeds voorspeld dat het wel in sloopershanden zou vallen en voorgoed zou verdwijnen. Hoe groot was onze spanning op 6 Aug., den dag der verkoop, en hoe groot onze vreugde, toen het bekend werd, dat het door een particulier was gekocht voor eene dame van adel, en spoedig daarop, dat die dame niet kocht om te vernietigen, maar om te behouden, en waarlijk zelve het Kasteel wilde bewonen. Dit overtrof onze stoutste verwachtingen, en wij zagen al spoedig dat met alle kracht door U de noodige herstellingen werden aangebracht niet alleen, maar dat het historische Slot schooner dan ooit, thans een sieraad is van ons dorp. Om U

hiervoor onze dankbaarheid te toonen en U tevens het welkom toe te roepen bij uwe komst in ons midden, kwamen wij hier. En het is ons aller wensch, dat U tot in lengte van dagen zult mogen genieten van dit historische kasteel, dat door U, voor vernietiging werd bewaard. Toen dankte Marius in hartelijke woorden de dokter en de leden der Harmonie. Na beide toespraken volgde ovaties van de muziek, en toen noodigden wij het bestuur binnen, terwijl de leden en veldwachters op het voorplein getraceerd werden op bier en sausijbroodjes, tulband en sigaren; hiervoor hielpen Toon, de tuinman van Marius, en mijn tuinknecht. In de salon waren alle lampen, in de hall een buffet, en de twee meiden bedienden in de salon. Na eenige tijd speelde de muziek nog herhaaldelijk, tot tenslotte het bestuur afscheid nam en de rust terugkeerde. Op het voorplein was het zwart van menschen. En het was een waarlijk goed geslaagde avond. Ik had voor Mevrouw Ruys een mooie mand bloemen laten komen. Om de rouw van Marius en Louise waren de dames niet gevraagd. Zoo ging ik dan mijn eerste winter buiten wonende in - het viel mij zeer mee, en het leven op Wijchen voldeed mij best. Marius kwam dikwijls, en ik te Hees en te Arnhem, zodat ik veel gezelligheid door de nabijheid behield. In Oct. 1906 kreeg ik bezoek van eene Mevr. d'Ozy en 2 jonge dochters. Nooit zal ik die pittige Belgische vergeten, die met een flux de bouche, in de hand een face-à-main (=lorgnet met steel) hare verbazing en verrukking te kennen gaf. Comment avez vous fait chère Madame de metamorphoser le château de ma belle - mais je ne reconnais plus Wichen - de gehele beschrijving van dien namiddag deed ik aan Marius, om hem wat op te vroolijken, en tevens om hem, het aandeel te geven, wat hem zeker toekwam voor al zijn hulp. Helaas hoe weinig hadden wij toen vermoed, dat slechts enkele maanden later al dat schoons en al dat werk, gedurende enkele uren in vlammen zouden opgaan.'

- WORDT VERVOLGD -

VOLGEND NUMMER

De volgende nieuwsbrief verschijnt rond 15 september 2001.

Kopy inleveren, zo mogelijk op diskette, uiterlijk vóór 1 augustus 2001.

Eindredactie: Diepvoorde 32-02
6605 GW Wijchen;
tel.: 024 - 6422232